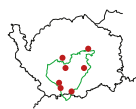

▪ Duby u Richmondu. Foto Jan Schlossar.

Nově vyhlášené památné stromy ve Slavkovském lese

Jan Schlossar, AOPK ČR Správa CHKO Slavkovský les a krajské středisko Karlovy Vary

Dlouhých 15 let Správa CHKO Slavkovský les nevyhlásila žádné památné stromy. Ne že by ubýlo návrhů, různé typy neustále docházely a také jednotliví odborní pracovníci přispívali svými nápady do portfolia návrhů památných stromů. Ale vždy bylo něco „důležitějšího“ na práci. V roce 2007 byla vytvořena odborná komise, navrhované stromy objela a vybrala 10 objektů, z nichž 9 bylo během podzimu 2011 připraveno k vyhlášení a na jaře 2012 pak vyhlášeno.

Než se budeme věnovat jednotlivým vyhlášeným stromům, řeknu ještě něco o kriteriích výběru. Památné stromy jsou stromy chráněné podle zákona o ochraně přírody a krajiny (č. 114/92 Sb.). Na území CHKO je orgánem ochrany přírody, který může strom nebo skupinu

stromů vyhlásit, příslušná Správa CHKO. Při výběru návrhů stromů jsme měli na paměti, aby byly vyhlášovány pouze stromy mimořádné a snažíme se také o reprezentativnost jednotlivých druhů. Stanovili jsme pravidlo, že stromy by měly mít minimální obvod kmene (měří se vždy v 1,3 m výšky) okolo 4 metrů a hlavně by měly splňovat obecnou přístupnost pro návštěvníky. Ideální pak je, pokud se ke stromům vztahuje nějaký „příběh“. Dalším důležitým kritériem byl i druh stromu. Potřebujeme doplnit portfolio stromů o druhy dosud nezastoupené jako je jedle, smrk, případně ohrožené jako je jilm. Samozřejmě se snažíme vybírat druhy dožívající se vysokého věku a v případě smrku vybrat i vhodný genotyp, který bude zárukou růstu stromu na lokalitě po dobu

minimálně sta let. Musíme také brát na zřetel dobrý zdravotní stav stromu a zejména jeho vitalitu. Důsledně se musíme vyhýbat výběru stromů, kdy navrhovatel se snaží prohlášením památného stromu bojovat proti různým budoucím aktivitám v daném místě.

Takže s těmito hodnotícími kritérii bylo přistoupeno k výběru a v letech 2011 a 2012 byly za památné vyhlášeny tyto stromy:

Duby u Richmondu

Skupina tří dubů zimních roste v parku za hotelem Richmond v Karlových Varech na pozemku p. č. 800 v k. ú. Karlovy Vary. Dendrometrické parametry stromů jsou: obvod kmene v 1,3 m výšky: 478 cm, 455 cm a 313 cm; výška stromů: 35 m, 25 m a 27,5 m. Stromy rostou ve frekventovaném parku za známým hotelem Richmond a jsou dominantou tohoto na stromy bohatého parku. Chráněny jsou také pro svůj majestátní vzrůst a pro zvyšující se zájem o komplexní ochranu starých stromů. Všechny stromy jsou vitální a nevyžadují okamžitou odbornou opravu.

Jedle pod Hůrkou

Mohutná jedle bělokorá roste v lesním porostu 217B, na p. p. č. 369/1 v k. ú. Český Chloumek. Obvod kmene je 345 cm, výška stromu 37,5 m. Vyhlášena byla pro doplnění sítě původních druhů Slavkovského lesa, který je zatím na tento druh velmi chudý. Jedná se pravděpodobně o nejstarší a nejmohutnější jedli v CHKO Slavkovský les. Strom roste v masivu kóty Mezicestí (718 m n. m.) vedle asfaltové lesní cesty asi 1 km jižně od bývalé lesovny Hůrka. Strom je vitální a přirůstavý.

Buky hraběte Chotka

Dva mohutné buky lesní, které rostou v lesních porostech Lázeňských lešů Karlovy Vary na p. p. č. 781/1 v k. ú. Karlovy Vary. Obvody kmenů jsou 375 a 278 cm, výška stromů 32–33 m. Stromy byly vyhlášeny ve spolupráci s vlastníkem. Vybrány byly pro svoje velikostní a estetické parametry a nadto jako prokázání pocty rodině hrabat Chotků – několik členů této rodiny na přelomu

-
- ▲ Jeden z nově vyhlášených klenů v Arnoltově.
Foto Stanislav Wieser.
 - ▼ Lípa na Paseckém vrchu. Foto Petr Krása.

18. a 19. století prokázalo mimořádné zásluhy o rozvoj lázeňství v regionu. Oba stromy jsou zdravé a vitální. Můžeme je obdivovat v blízkosti frekventované lázeňské promenádní cesty k Rusalčině chatě.

Buk zamilovaných

Rozložitý buk pod lesní cestou za kavárnou Jelení skok v lesním porostu ve správě Lázeňských lesů Karlovy Vary, které buk evidují jako významný strom. Roste na p. p. č. 1009/1 v k. ú. Karlovy Vary. Obvod kmene je 378 cm, výška stromu pro nepříznivé terénní podmínky nebyla měřena. Strom rostoucí v masivu Jeleního skoku je výraznou turistickou zajímavostí této části CHKO Slavkovský les. Je hojně navštěvován obyvateli města i návštěvníky lázní a váže se k němu několik pověstí, jejichž hlavním tématem je láska.

Javor u Ferdinandova pramene

Monumentální javor klen roste v těsné blízkosti promenádní cesty na dohled pavilonu Ferdinandova pramene na p. p. č. 830/1 v k. ú. Mariánské Lázně. Obvod kmene je 402 cm, výška stromu 33,5 m. Vyhlášen je nejen kvůli svým velikostním parametrům, kterými výrazně převyšuje většinu okolních stromů v parkové úpravě Ferdinandova pramene, ale také pro svůj kulturně historický význam. Upomíná totiž na první parkové úpravy okolí Ferdinandova pramene, které byly prováděny v první polovině 19. století a jejichž autorem byl slavný zahradník a tvůrce mariánskolázeňských parků Václav Skalník.

Buky u kostela Nanebevzetí Panny Marie

Překrásná dvojice červenolisté formy buků lesních roste v parkových úpravách středu města vedle kostela Nanebevzetí Panny Marie na p. p. č. 83/1 v k. ú. Mariánské Lázně. Obvody kmenů jsou 498 cm a 430 cm. Vysoké jsou oba buky stejně – 36 m. Stromy svým umístěním, vzrůstem a kompozicí tvoří neodmyslitelnou součást města. Ale důležitější než tloušťkové a výškové parametry stromů je jejich význam pro kompozici parkových úprav v centrální části města, jejímž autorem byl v první polovině 19. století geniální městský zahradník Václav Skalník. Pověšměte si pozoruhodných zvláštností obou stromů, kterými jsou uměle řízené srůsty kosterních větví a typické vodorovné tvarování spodních kosterních větví.

▪ Javor u Ferdinandova pramene. Foto Jan Schlossar.

Lípa v Ovesných Kladrubech

Líbezná lípa velkolistá roste na návsi obce Ovesné Kladruby na p. p. č. 2562/22 v k. ú. Ovesné Kladruby. Obvod kmene je 411 cm, výška 24,5 m. Vyhlášena byla zejména díky svým velikostním parametrům, kterými výrazně převyšuje všechny stromy v obci i širokém okolí. Spolu s přílehlou farou, kostelem, bývalou školou a kvalitní venkovskou zástavbou na návsi, tvoří dominantu obce.

Jilm u Leistnerovy hájovny

Zadumaný jilm drsný roste v blízkosti lesního okraje, vedle zbytků bývalé pohodnice obce Čistá při lesní cestě k památníku „U umučených“ na p. p. č. 2682/1 v k. ú. Čistá u Rovné. Obvod kmene dosahuje 358 cm, výška stromu je 23 m. Strom roste uprostřed monokultur smrku, takže existuje reálná možnost, že se mu vyhnou stále se opakující náporu nebezpečné choroby „graifózy jilmů“, které zdecimovaly téměř veškeré jilmy ve Slavkovském lese. Je tedy chráněn nejen pro svůj výjimečný vzrůst, ale i jako představitel původních druhů dřevin Slavkovského lesa.

▪ Lípa v Ovesných Kladrubech. Foto Jan Schlossar.

Javory v Arnoltově

Dva houževnaté javory kleny rostou v blízkosti polní cesty z Arnoltova k polím u Haliče. První je dominantou kamenného snosu jižně od cesty a druhý severně této cesty, na p. p. č. 160/1 a 229 v k. ú. Arnoltov. Obvody kmenů jsou 292 cm a 420 cm, výšky stromů 21 m a 18,5 m. Oba stromy jsou pěknou ukázkou vitality starých stromů a dokladem jejich boje s tvrdými klimatickými poměry stanoviště. Stromy mají význam jako útočiště (refugium) pro ptactvo, drobné druhy živočichů i různé druhy keřů na okrajích hospodářsky využívaných zemědělských ploch.

Co říci na závěr? Snad jen to, že Vám všem, příznivcům starých stromů, přeji mnoho krásných zážitků při objevování výše uvedených stromů, pokud je dosud neznáte. Dále pak Vás prosím o tipy na další přírůstky do našeho utěšeně se rozrůstajícího portfolia návrhů nových památných stromů.

Poznámka redakce:

V polovině roku 2012 byl mimo CHKO, ale stále ve Slavkovském lese vyhlášen Městským úřadem v Sokolově ještě jeden památný strom. Je jím Lípa na Paseckém vrchu na okraji zaniklé obce Paseky. Soliterní růst stromu a jeho plná vejčitá koruna zavěšená až k zemi vytvářejí nepřehlédnutelnou krajinnou dominantu. Strom má obvod 338 cm a celkovou výšku téměř 18 m. V bývalých Pasekách je to druhý památný strom – v centru samotné vsi totiž roste o něco větší Pasecká lípa.

Na území Karlovarského kraje byly v roce 2012 vyhlášeny za památné ještě Buky u černé kapličky a v procesu vyhlásování je Tatrovický Buk. Oba stromy jsou podrobně popsány v Arnice 2/2011.

Tento článek tak navazuje na každoroční ucelený přehled nových stromů na území kraje a publikovaný vždy ve druhém čísle Arniky (Arnika 2/2010, 2/2011).